

**Klâsik Türk Şiirinde Âşığın En Zor İmtihanı “Unutmak”:
Fuzûlî’nin “Unut” Redifli Gazeli**

Yrd. Doç. Dr. Nagehan UÇAN EKE

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
nucaneke@gmail.com

Öz

Şairler şiirleri aracılığıyla yaşanan, düşünülen, tasarlanan gerçekliği eserin ortaya konulduğu devrin zihniyet, estetik zevk ve anlayışından hareketle yorumlayıp dönüştürerek insana ait bir hâli somut olarak gözler önüne sererler. Klâsik Türk şiirinin üzerinde en çok kalem oynatılan nazım şekli olan gazellerde de şairler, sevgiliye duyulan sonsuz aşkı her yönüyle terennüm etmişlerdir. Bir aşk ve ıstırap şairi olan *Fuzûlî*’nin şiirlerindeki lirizmin esasını da aşkın elemeleri, ıstırapları, hicranın ve yalnızlığın acıları teşkil eder. Hicran gecesinde ayrılık acısıyla ciğeri kebab olan *Fuzûlî* için belki de tek kurtuluştur “unutmak”. Geçmişin bilinçli terki sayılan “unutmak”, gerek beşerî gerekse tasavvufî açıdan âşığın en zor imtihanıdır. Bu çalışmada, *Fuzûlî*’nin “unut” redifli gazeli örnekleminde Klâsik Türk şiirinde âşığın “unutmak” karşısındaki konumu ve tutumu tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Klâsik Türk şiiri, Fuzûlî, unutmak.

**“To forget” is the Hardest Exam of the Lover in the Classical Turkish
Poetry: Fuzûlî’s Ghazel with “Unut” End Rhyme**

Abstract

Poets display the human belonging event perceptibly experienced, thought, considered reality of the work-produced era, mentality and aesthetic pleasure with understanding and interpreting in their poets. Poets handle the infinite love to lover entirely in ghazel which is the most versification style in Classical Turkish Poetry. The pains of love, suffers, separation and loneliness is the fundamental lyricism in poems of *Fuzûlî* who is a love and a suffer poet. Maybe the unique way out is “to forget” for *Fuzûlî* who has a bitterness of heart in the separation night. Forgetting which is substituted as the conscious abandonment of the past is the hardest exam of

the lover. In this work, position and the behaviour of the lover is analysed with the paradigm of *Fuzûlî*'s ghazel with “unut” end rhyme.

Key words: Classical Turkish Literature, Fuzûlî, to forget.

Giriş

Aşk derdiyle hoşem el çek ilâcumdan tabîb / Kılma dermân kim helâküm zehri dermânundadır diyen *Fuzûlî*'nin terennüm ettiği gibi, Klâsik Türk şiirinin ortak zemini “aşk”tır ve âşıklar/şairler aşktan ve aşkın elemi çekmekten son derece memnundurlar. Nitekim insanı olgunlaştıranın “aşk” olduğuna inanan *Fuzûlî* de aşktaki sebatını ve tahammülünü büyük aşk kahramanları *Mecnûn* ve *Ferhâd*'in aşklarıyla mukayese eder. Neticede kendisinin aşkının onlarınkinden çok daha fazla olduğunu söyler. Esasen *Fuzûlî*, güzele ve iyiye âşıktır. Onun aşkı maddî hazların çok üstünde, tasavvufun ilâhî aşkı ile örtüşen yüce bir sevgi, ulvî bir duygudur (Mazıoğlu, 1997: 28). O, mutasavvıf bir şair olmamakla birlikte “aşk”ı tasavvufun mecazları ile yoğurarak terennüm etmiştir. Çalışmanın örneklemini oluşturan *Fuzûlî*'nin “unut” redifli gazelinde de “aşk”ın, tasavvufun remizleriyle yorumlanması, *şairin karnındaki mânaya* ulaşmada mühim bir basamak teşkil eder.

Klâsik Türk şiirinde *redif*, ahengi sağlama ve anlatımı güçlendirme hususiyetleri bakımından mühimdir. Redifin şiirdeki ses ve anlam fonksiyonu İslamiyet'ten önceki dönemlerden itibaren Türk şairleri tarafından fark edilmiş, İslamiyet sonrası dönemde de Türk şiirinin bu temel unsuru, şiirde ses ve anlam merkezi olma görevini devam ettirmiştir. Bilhassa kelime ya da kelime grubu düzeyindeki redifli şiirlerde *redif*, o şiirin bir kavram etrafında döndüğüne başka bir deyişle konu birliğine de delildir (Kortantamer, 1982: 71). *Cemal Kurnaz*, Klâsik Türk şairlerinin kullandığı kimi rediflerin, siyasî olaylara ve toplum psikolojisine ışık tutması sebebiyle “belge redifler” olarak düşünülebileceği, bu rediflerin ekseninde yazılan şiirler kronolojik olarak sıralandığında ise toplum psikolojisinin takibinin mümkün olabileceği görüşündedir (Kurnaz, 1997: 265). Söz konusu gazelin redifi “unut” ise toplumsal olmaktan ziyade bireysel bir duygunun ifadesi olarak dikkati çeker. “Unutma” motifi, geçmişten bugüne filozofların, aydınların, şair ve yazarların üzerine kafa yordukları bir husus olagelmıştır. Örneğin *Freud*'a göre “unutma” bastırılmış ve bir biçimde engellenmiş şeylerin bilinçten uzaklaştırılarak bilinç dışına atılmasıdır (Göksel: 133). Hâlbuki öğrenilmiş her şey bellekte saklıdır ve sadece bir baskılama sonucu unutulmuş görünürler. *Nietzsche*'de ise “unutma”, sağlıklı gücün bir göstergesidir. *Nietzsche*'nin önerisi geçmişin bilinçli terki olarak

tanımlanabilecek etkin unutmadır (Göksel: 133). Buna göre insan, geçmişini terk edebilmeli, tarihin dışına çıkabilmelidir. Aksi hâlde geçmiş bir hayalet olarak geri döner. Esasen bu çağrı, geçmişle bağları kesip atmak anlamına gelmez, aksine geçmişle bir tür ilişki kurma biçimidir (Göksel: 133). *Heidegger* için ise “unutma”, bir tür dalgınlık, es geçme değildir, belli bir tür düşünmenin sonucudur. *Heidegger*’e göre mantığa dayalı, hesap kitap yapan, bir tekniğe dönüşmüş olan düşünmenin sonucunda varlık unutulmaya mahkûm olmuştur (Göksel: 133). Klâsik Türk edebiyatına damga vurmuş 16. yüzyıl şairi *Fuzûlî* ise gazeline redif olarak Emir 2. teklik şahısta çekimlenmiş “unut-” fiilini tercih ederken hem genel okuyucuya/dinleyiciye hem de tecrit ettiği şahsına seslenmektedir. O hâlde şair, kendinden ve okuyucudan/dinleyiciden neleri unutmalarını istemiştir? Bir taraftan “unut” derken diğer taraftan unutulması arzulanan şeylerin karşısında nelerin “hatırda tutulması” gerektiğini de belirten şair, “unutmak” ve “hatırlamak” dilemmasını şiirin merkezine oturtur.

Fuzûlî’nin “Unut” Redifli Gazelinin Şerhi

Fâ’ilâtün/Fâ’ilâtün/Fâ’ilâtün/Fâ’ilün

1. Beyit (Fuzûlî, 2012: 206)

Bahr-i ışka düştün ey dil la’l-i cânânı unut
Bâliğ oldun gel rahimden içdüğün kanı unut

*Ey gönül! Aşk denizine düştün, sevgilinin lal taşı gibi dudağımı unut.
Artık buluşa erdin, gel ana rahminden içtiğin kanı unut.*

Fuzûlî, gazelinin açılışını beklenildiği üzere “aşk” ile başlayan bir matla beytiyle yapar. Bu beyitte *Fuzûlî*, soyut bir kavram olan “gönül”ü, somut bir varlık olan “deniz”e *teşbih* etmiştir. Aşk, insanın iliklerine kadar işleyen, denizler kadar derin ve uçsuz bucaksız bir duygudur. *Fuzûlî* bir nida ile seslendiği “gönül”ü *tecrit* ve *teşhis* ederek onu *aşk denizine düşmüş* olarak tasvir eder. Bilindiği gibi Klâsik Türk şiirinde *gönül*, âşığın arzu ve istek, daha doğrusu aşk ve güzellik konusunda önüne geçemediği iç kuvveti, zevk, haz ve elemelerinin memba ve merkezi konumundadır (Tolasa, 2001: 308). Tasavvufta ise “gönül”, Tanrı’nın nazar ettiği mahal, ilâhî kemâlin ve cemâlin en güzel tecelli ettiği yerdir (Uludağ, 2005: 107). Aşk, şayet beşerî olandan varlığın aslı ve yaratılış sebebi olan ilâhî aşka dönüşürse “bahr” başka bir deyişle “deniz” de

“vahdet”in temsilcisi olur. Bu deniz, Tanrı’nın sonsuz olan sıfat ve zat makamıdır ve bütün eşya ve varlıklar bu sonsuz ummanın dalgalarıdır (Uludağ, 2005: 64). O hâlde deniz “vahdet”i, dalgalar ise “kesret”i ifade eder. *Fuzûlî* de ilâhî aşk denizine düşmüş olan bir gönlün artık “mâsivâ” ile ilişkisinin kesilmesi gerektiğini ve beşerî sevgilinin lal taşı gibi kıymetli ve kırmızı dudaklarının unutulma vaktinin geldiğini hatırlatır. Esasen aşk denizine düşmek belli bir idrak mertebesinde gerçekleşir. Nitekim idrak yaşına erişmek ile bu hakikat anlaşılır. Beşerî aşka dair arzu ve hisler tıpkı ana rahminde içilen kana benzer. Kan canı yaşatan bir maddedir. *Fuzûlî* de bu duruma atfen gönle “maddeden geç, çünkü idrakin tekâmül etti” ikazında bulunur. Buna göre gönül artık nefsanî arzuların arındırılması ve bu sonsuz ummanda kesretten vahdete erme mertebesine ulaşmak için ana rahmindeki suyu unutmaları ve vahdet denizine gark olmalarıdır. *Unutmak* birinci mısradaki “vazgeçmek” mânasında iken ikinci mısradaki “hatırdan, gönülden çıkarmak” mânasındadır.

2. Beyit

Viridi rihletden haber mûy-ı sefid ü rûy-ı zerd
Çihre-i handâni vü zülf-i perişâni unut

Ak saç ile sarı beniz göç vaktinin geldiğini haber verdi. Gülen yüz ile perişan saçları unut.

Klâsik Türk şiirinde âşıklık nişanı olan sarı beniz ile kemâli ifade eden ak saç, ak sakal göç vaktinin geldiğinin habercisi sayılır. Başka bir deyişle ölümün yaklaşmış olması nedeniyle artık maddeden sıyrılmak ve ilâhî aşka düşmek vakti gelmiştir. Nitekim tasavvufta “mûy” varlığı hakkında herkesin bilgi edinebileceği vücuda karşılık gelir ve onun ötesi tıpkı saç gibi siyah ve karanlık “gaybu’l-gayb”dır (Uludağ, 2005: 258). Saçın “ak” olması ise tam bir yöneliş ve mâsivâdan ilgiyi keserek erişilen tek renkliliğe başka bir deyişle yetmiş iki millete bir gözle bakma makamına geçilmesi gerektiğine delalet eder (Uludağ, 2005: 310). O hâlde beşerî sevgilinin açılmış bir güle benzeyen yüzü ve perişan saçlarının hatırdan çıkarılıp unutulma vakti gelmiş demektir. Nitekim her ikisi de maddî güzelliştir ve kesrettir. Vahdete erişmenin önündeki engel oldukları için de unutulmaları gerekir.

3. Beyit

Çek nedâmetden göğē dūd-ı dilün tōk kanlu yaş
Serv-i nâzı terk kıl gül-berg-i handânı unut

Pişmanlıktan için yansın ve gönlün dumanı göğē çıksın, kanlı gözyaşı dök. Nazlı sevgilinin boyunu ve açılmış gül yaprağı gibi yanağını unut.

Fuzûlî bu beytinde ise akıl baliğ olmadan önce maddî ve beşerî güzelliklere, başka bir ifadeyle mâsivâyâ duyduğu ilgi ve aşktan dolayı pişman olup bu pişmanlık sebebiyle âşığın gönlünün yanmasını ve o yangının dumanının da göğē ulaşmasını, dahası gözlerinden de kanlı yaş akıtmasını ister. Bu ifadelerden beytin mazmununun “âh” olduğu anlaşılmaktadır. *Âh*, âşığın iç âlemindeki ateşin ve elemin ifadesi olan bir nidadır. Aynı zamanda “Allâh” kelimesinin ilk ve son harfi bir araya getirilirse de “âh” ortaya çıkar. Âşığın gönülden bir âh çekmesi “Allâh”a sığınması anlamına gelir (Uludağ, 2005: 26). Buna karşın *Fuzûlî*, gönlün, en güzel servi cinsi olan ve sevgilinin boyunun kendisine benzetildiği “serv-i nâz”ı terk edip renk, koku ve şekil itibariyle sevgilinin yanağının benzetilene olan açılmış gül yaprağını da unutulmasını ister. Beyitte âhın göğē yükselen dumanı ile “serv-i nâz”, kanlı gözyaşı ile de “kırmızı gül” arasında benzerlik kurulmuştur. Sonuç olarak bu beyitte unutulması istenen yine maddî ve beşerî olanken, yönelinmesi arzulanan ise manevî ve ilâhî olandır.

4. Beyit

Gör ganîmet fakr mülkinde gedâlık şîvesin
İ’tibâr ü mansab-ı dergâh-ı sultânı unut

Fakirlik mülkünde dilenci gibi yaşamayı kazanç bil. Sultanın sarayında itibar ve rütbe sahibi olmayı unut.

Fuzûlî bu beyitte ise sultan saraylarında makam mevki sahibi olmaktansa fakirlik mülkünde dilenci olmanın tercih edilmesi gerektiğini ifade eder. Nitekim fakr mülkü dünya mal ve servetine kıymet vermeyenlerin mülküdür. Bu nedenle *Fuzûlî*, orada bir dilenci gibi dünya arzu ve ihtiraslarından uzak bir yaşam sürmenin esasen büyük bir ganîmet olduğunu vurgular. “Fakr”, sahip olamamak değil, bizzat istememek ve değer

vermemektir. Padişahların saraylarında ise rütbe ve itibar bulunur. Hakikî âşık bunları hatırına dahi getirmemelidir. Beyit, *varlık-yokluk*, *sultanlık-kulluk* tezatları üzerine kurulmuş ve tasavvufî açıdan “bir lokma bir hırka” felsefesi gereğince yokluk ve kulluğun tercih edilip varlık ve sultanlığın unutulması nasihat edilmiştir.

5. Beyit

Çekme âlem kaydını ey ser-bülend-i fakr olan
Saltanat tahtına irdün bend ü zindânı unut

Ey fakirlik saadeti ile başını yücede tutan kimse! Kendine bağlayan dünya ilgisinden kurtul. Saltanat tahtına eriştin, artık zindanı ve orada seni bağlı tutan zinciri unut.

Dördüncü beyti tamamlayıcı bir şekilde *Fuzûlî*, fakirlik saadeti ile başını yüksekte tutan kimseye seslenir. *Fakr* sahibi, hiçbir şeye malik ve sahip olmadığı için, her şeyin gerçek malik ve sahibinin Tanrı olduğunun şuurunda olan kimsedir (Uludağ, 2005: 131). *Fakr* sahibi insanın başı daima dik ve yukarıdadır. Nitekim bu kimse, insana baş eğdiren dünya zevk ve lezzetlerine muhtaç değildir. O kendisini daima ve yalnızca Tanrı’ya muhtaç hisseder. Mâsivâya ihtiyaç olmayınca da ister istemez kişi daima müstağni olur. Padişahlar saltanatı tehdit eden taht ortaklarını genellikle zindana attırdıklarından tahta erişenlerin çoğu da zindandan çıkıp tahta geçmiş olurlar. Buna istinaden *Fuzûlî* de artık tahta erişmiş olan kimsenin zindanı ve orada onu bağlı tutan zinciri unutmaması gerektiğini söyler. Beyitte açık istiare yoluyla “zindan” ile “mâsivâ”, “kayd” ve “bend” ile de nefsanî arzular ifade edilmiştir. Vahdete giden yolda bu bağlardan, zincirlerden kurtulmak şarttır.

6. Beyit

Ma’siyet dersin yeter tekrâr kıl dönder varak
Özge harfin meşkin it evvelki unvânı unut

İsyan ve itaatsizlik dersin artık yeter, tekrar et ve sayfayı çevir. Yeni harfi meşk et ve daha evvelki başlığı unut.

Fuzûlî bu beytinde ise tasavvuf yoluna girmiş ve hakikî aşkı arayan kimsenin o güne kadar yaptığı itaatsizlikleri, işlediği günahları dünya mektebinde okunan bir derse teşbih eder ve bu dersin kitabında öğrenilen her şeyin artık unutulma vaktinin geldiğini haber verir. *Fuzûlî* bu derste öğrenilenlerin tekrar edilmeden yeni bir sayfa açılmaması ikazında da bulunur. Nitekim aynı hatalara tekrar düşülmemesi için bu ders gözden geçirildikten sonra yeni bir sayfada başka bir harf ile başlangıç yapılmalı ve bundan sonra önceki başlık unutulmalıdır. “Unvan” kelimesinin “isim, san, şöhret” anlamları da düşünüldüğünde kişinin artık kendisi için “beşerî âşık” yerine “ilâhî âşık” unvanını tercih etmesi gerektiğinin de altı çizilir. Ayrıca ikinci mısradaki geçen “harf” kelimesi beytin anahtar kelimelerinden biridir. Tasavvufta *harf*, “Hakk’ın kula hitap ettiği ifade, ilâhî hitap (Uludağ, 2005: 131)”tır. Dolayısıyla *Fuzûlî*’nin ilâhî aşk için yola çıkmış olan kimseye tavsiyesi, açılan yeni sayfada bu ilâhî hitaba kulak verilmesi ve daha önceki itaatsizliklerin unutulması bunlardan çıkarılacak ders ile Hakk yolunda sebat edilmesidir.

Beyitte “ders, harf, varak, meşk, unvan” kelimeleri arasında *tenâsüb* vardır.

7. Beyit

Levh-i hâtır sûret-i cânâna kıl âyîne-veş
Anı yâd it her ne kim yâdında var anı unut

Gönül levhanı sevgilinin resmini aksettirmesi için ayna gibi yap ve yalnızca onu yâd et, hatırında ondan gayri ne varsa hepsini unut.

Bu beyitte ise *Fuzûlî*, âşığın gönlünü “belli bir süreyle sınırlanmış yazı ve takdir (Uludağ, 2005: 229)” anlamına gelen “levh”e teşbih etmiştir. Tasavvufta küllî nefse karşılık gelen “levh” dört türdür: Mahv ve ispattan önceki kaza levhi “akl-ı evvel levhi”, kader levhi olan “levh-i mahfûz”, bu âlemde olan her şeyin şekil, tarz ve miktarıyla üzerine nakşedilmiş olduğu “dünya seması levhi” ve madde âlemindeki şekilleri kabul eden “heyulâ levhi” (Uludağ, 2005: 229). Birinci *levh* âlemin ruhu, ikincisi kalbi, üçüncüsü ise hayali gibidir. Benzer şekilde “ayna” da tasavvufta insan-ı kâmilin kalbinin timsalidir ve Tanrı’nın en mükemmel olarak burada tecelli ettiğine inanılır. Zira Hakk’a nazaran bütün kâinat “ayna” mesabesindedir. Ancak bu aynanın cilası insandır. Tasavvufî inanişâ göre şayet âlem, insan cilası ile

cilalanmamış olsaydı orada Tanrı bu kadar mükemmel tecelli etmezdi (Uludağ, 2005: 56). *Fuzûlî* de burada âşığın daima Hakk'ı zikrederek kalbini mâsivâdan temizlemesini istiyor. Nitekim “fakr” ile dünyaya ait her şey ortadan kaldırıldıktan sonra geriye kalan tek şey “sûret-i cân”, başka bir deyişle “Tanrı”dır. Dolayısıyla *Fuzûlî* bu beytinde Tanrı'nın bol bol zikredilmesini, nitekim kalbin pasının ancak bu yolla silinerek müşahede mertebesine ulaşılabilceğini söyler. O hâlde hâlis âşık mâsivâyı unutmalı, terk etmelidir.

Beyitte “hâtır, yâd, unut” kelimeleri arasında ve “levh, âyine-veş, sûret” kelimeleri arasında iki ayrı *tenâsüb* vardır. Ayrıca *Fuzûlî* bu beytinde “yâd etmek” ve “unutmak” arasında *tezat* kurmuştur.

8. Beyit

Ey Fuzûlî çek melâmet reh-güzârından kadem
Lahza lahza çekdiğün bî-hûde efgânı unut

Ey Fuzûlî! Melâmet yolundan ayağını çek. Bu yolda boş yere her an ettiğin feryat ve figanı unut.

Gazelinin bu son beytinde ise *Fuzûlî*, tecrit ettiği mahlası vasıtasıyla zâtına, melâmet getirecek olan dünya heveslerinden vazgeçmesini nasihat eder. Esasen “kınama, ayıplama, kötüleme, karalama (Uludağ, 2005: 241)” anlamlarına gelen *melâmet* tasavvufta selameti terk etmektir ve kınayanların kınamasından çekinmeden doğru yolda yürümektir. Bilhassa âşıklar, aşkları uğruna her türlü kınanmayı, hatta aşağılanmayı göze alırlar. *Fuzûlî* de burada halkın gözünde kendisini kötü tanıtacak, herkesin beğenme ve saygısı yerine hor görmesini sağlayacak, başka bir deyişle *melâmet* getirecek dünya heva ve heveslerinden el etek çekmenin artık zamanının geldiğini haber verir ve o güne kadar bu hevesler uğruna ettiği feryat ve figanı da unuması gerektiğini nasihat eder. Tasavvufta *figan* “iç hâllerin açığa vurulması, içini dökme, dert yanma (Uludağ, 2005: 138)” anlamlarına gelir. Bunun yanında *lahz* ise tasavvufta “kendisine âşikâr olsun diye kalbin gaybıla ilgili hususlara yönelmesi (Uludağ, 2005: 226)” demektir. O hâlde *Fuzûlî* defalarca gönül yolculuğunda gaybın peşine düşmüş ve yaşadığı ruh hâllerini açığa vurmuş, dert yanmıştır. Nitekim bu gazeli de bunun bir neticesi olan bir hâlleşmedir. Artık sırları âşikâr etmeden ve nefsanî arzulara yenik düşmeden yoluna devam edebilmeyi isteyen *Fuzûlî*,

bu başarının anahtarı olarak da gazel boyunca tekrar tekrar vurguladığı “mâsivâ”dan geçmeyi gösterir.

Sonuç

Bilim insanları, insan beyninin yalnızca bilgileri depolamakla görevli değil, aynı zamanda unutmaktan da sorumlu olması nedeniyle düzgün mental fonksiyona sahip olabilmek için “unutma”nın gerekli bir süreç olduğunu vurgulamaktadırlar. Nitekim “unutma” sayesinde depolanan gereksiz bilgi silinir ve sinir sistemi gelişebilirliğini korur. Bu sürecin engellenmesi ise ciddi ruhsal bozukluklara sebep olabilir (Yavuz, 2016). Zira “insan nıyan ile mâlûdür”. Bir aşk ve ıstırap şairi olan *Fuzûlî* de âşığın en zor imtihanı olan “unutmak” üzerine odaklandığı bu gazelinde, daha çok tasavvuf yolundaki ilâhî âşığa nasihat eder. Aşağıda *Fuzûlî*’nin, gazelin redifi vasıtasıyla odaklandığı “unutmak” temasının beyitlerde ele alınışı tablolştırılmıştır. Buna göre, gazelde kendisinden unutulması istenen kimse “âşık” ya da tecrit edilmiş “gönül”dür. Âşıktan unutulması beklenen hususlar zahirî mânâda genellikle beşerî sevgilinin güzellik unsurları veya sevgiliden başka her şeydir. Ancak tasavvufî açıdan bakıldığında ise asıl unutulması beklenen şeyin “mâsivâ” olduğu görülmektedir. Kısacası *Fuzûlî* bu gazelinde Tanrı’dan başka her şeyden vazgeçmeyi, maddî, dünyevî ve nefsanî arzuların unutulması için ilâhî olana yönelmek için yepyeni bir sayfa açmanın vaktinin geldiğini söyler. Başka bir deyişle “umut”un bittiği yerde “unut” başlar; *Fuzûlî* de beşerî ve maddî aşka dair umutları tükenmiş olan âşık için “unut”ma vaktinin geldiğini ve bundan böyle ilâhî aşk makamına yönelmenin gerektiğini vurgular. Burada “unutma” geçmişi ve yaşananları silerek değil, yaşanan anın ortaya çıkardığı zıtlıkları kabullenip elde edilen tecrübeyi basamak olarak kullanmakla gerçekleşir. Nitekim beşerî aşk, ilâhî aşka ulaşmada bir basamak olarak kabul edilir.

BEYİTLER	Unutması Beklenen	Unutulması İstenen (Zâhirî)	Unutulması İstenen (Tasavvufî)
1. Beyit 1. M.	gönül	sevgilinin lal taşı gibi dudağı	mâsivâ
1. Beyit 2. M.	gönül	ana rahminden içilen kan	maddî ve nefsanî arzular
2. Beyit	âşık	gülen yüz ile perişan saçlar	mâsivâ
3. Beyit	âşık	nazlı sevgilinin boyu ve açılmış gül yaprağı gibi yanağı	mâsivâ
4. Beyit	âşık	sultanın sarayında itibar ve rütbe sahibi olma	maddî ve nefsanî arzular
5. Beyit	fakr saadetine ermiş olan âşık	zindan ve esaret zinciri	mâsivâ
6. Beyit	âşık	itaatsizlik dersinin kitabının yeni açılan sayfasından önceki başlığı	isyan ve itaatsizlik sonucu işlenen hata ve günahlar
7. Beyit	âşık	sevgiliden başka hatırdan olan her şey	mâsivâ
8. Beyit	âşık	her an edilen feryat ve figan	iç hâli açığa vurup dert yanma

Kaynakça

- Fuzûlî. (2012). *Türkçe Dîvân*. haz. Prof. Dr. İsmail Parlatır. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Göksel, N. *Unutma, Parodi ve İroni*. Erişim Tarihi: 20.05.2016, <http://www.flfsdergisi.com/sayil/131-140.pdf>
- Kortantamer, T. (1982). Türk Şiirinde Ses Konusunda ve Ses Gelişmesinin Devamlılığı Üzerine Genel Bazı Düşünceler-I. *Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. Sayı (1). 71-83.
- Kurnaz, C. (1997). Dîvân Şiirinde Belge Redifler. *Dîvân Edebiyatı Yazıları*. Ankara: Akçağ Yayınları. 265-276.

- Mazioğlu, H. (1997). *Fuzûlî Üzerine Makaleler*. Ankara: TDK Yayınları.
Tarlan, A. N. (2005). *Fuzûlî Dîvânı Şerhi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
Tolasa, H. (2001). *Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası*, Ankara: Akçağ Yayınları.
Uludağ, S. (2005). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.
Yavuz, M. (2016). Hatırlamak mı Zor, Unutmak mı? (Beyin Anıları Nasıl Ayırıştırıyor?). Erişim Tarihi: 26.05.2016.
<http://www.ntv.com.tr/saglik/hatirlamak-mi-zor-unutmak-mi-beyin-anilari-nasil-ayristiriyor,UEFwcpOlikia4L8ZOvIhWg>